

Vážení čtenáři,

konečně jsem v dnešních novinách objevil jednu neutrální zprávu - na Jadranu v Chorvatsku po letech opět sněžilo. Vybavuji si barevné fotografie bílé pocukrovaného Zadaru, které jsem před časem obdivoval na veletrhu GO a dívám se přitom z okna na zelenající se vrch kopce Výhonu nad Blučinou. „To už tak pomalu začít stříhat...“, zaslechl jsem ráno ve vlaku úryvek rozhovoru, co se týkal pravděpodobně vinohradu. Ovečky by nejspíše zmrzly, říkal jsem si pro sebe hned po další replice, nesoucí se vagonem. Byla o tom, že zima zatím stojí za prd, ale určitě bude zlobit až do dubna. Kdy se vlastně stříhá ovečkám vlna? Ptám se vševědoucího internetu a zjišťuji, že i zde je národ rozdělen na dva tábory. Jedni si stojí za podzimním stříhem, druzí preferují stříhání jarní. Názory novodobých bačů stojí příkře proti sobě, podobně jako ještě před týdnem hlasy ze štábnů prezidentských kandidátů. Hádání o hrad skončilo. Umíme a učíme své děti diskutovat? Bez dialogu není myslitelné žádné drama, vlastně ani jakékoli jiné literární dílo, po jehož větách přichází ke čtenáři autorovo poselství. Každý příběh má končit, ne-li dobře, tak alespoň ponaučením. Dosavadní mírná zima svědčí snad jen chřipce. Tak si ordinujme čaj s citronem a ke čtení něco trvalejšího, než jednodenní noviny.

Libor Kalina

STALAKTITY

Když lidé chtějí sestoupit
z vyhaslých světů
mamutí silou vykročených,
připomínají dešťové kapky
níž a níž přibíjené
do země rozpažené v kříž.

Snad jenom stalaktity
rozvážně překračují netopyří spánek
na rubu výšek
a kolmo po špičkách vody
vytrvale vápenatí,
aby si zajistily nesmrtelnost

3 otázky pro Marii Pávkovou

Na akci Módní poklady první republiky 15. března v rámci výstavy Móda v dobovém tisku – inspirace z časopisů 20. a 30. let představíte svoji sbírku módních doplňků. Kterých předmětů si vážíte nejvíce?

Někdo sbírá známky, obrazy, porcelán. Moje sbírka je ze starých věcí z období 30. a 40. let minulého století. Sbíráám zejména práce vyšívané, háčkované a pro danou dobu charakteristické. Baví mě tyto věci zachraňovat a patřičně se o ně starat. Mezi poklady, kterých si vážím, patří například háčkované rukavičky, které jsem dostala do tanečních nebo nádherně vyšívány noční kabátek od moc milé paní Weiningerové, která jej vyšívala coby závěrečnou práci v dívčí škole. Každá věc má svůj příběh.

Jako milovnice dobové módy hledáte také inspiraci spíše v módních rubrikách časopisů nebo v knihách?

Přečetla jsem spoustu knih i časopisy z první republiky. Čerpám inspiraci i z filmů té doby. Ráda navštěvuji módní přehlídky i výstavy s touto dobou spojené. Ta vaše je úžasná, tolik věcí, vzácné časopisy, krásné aranžmá, to potěší.

Plánujete letos svoji sbírku představit i jinde, než v Rajhradě nebo budete naopak ráda, když si Vaše poklady na nějaký čas odpočinou?

Dokud čas mám k využití, chci pro dobro ho užít jen – potud jeden dobový citát. Pokud někomu udělám i malou radost, oživím třeba vzpomínku na někoho, na dobu vzdálenou, mám dobrý pocit, že mé sbírání, můj koníček není jen prostá marnost, lichá snaha zastavit čas.

Marie Pávková, sběratelka dobových módních doplňků a oděvů, žije v Silůvkách.

Krocení literární múzy v Krnově

Stalo se již tradicí, že v průběhu ledna až března navštěvují lektoři Památníku moravská a slezská města, kde se snaží společně se studenty poškádlit literární múzu a propagovat soutěž pro mládež Skrytá paměť Moravy. Letošním nováčkem se stalo Gymnázium v Krnově. Od profesorky Jany Lantové připutovala následující milá slova, zveřejněná také na webových stránkách školy.

V pátek 5. ledna k nám do školy zavítala kurátorka a literární historička z Památníku písemnictví na Moravě Mgr. Miroslava Šudomová, aby žákům kvarty a kvinty představila úspěšný program Krocení literární múzy. V dnešní době mobilních telefonů, počítačů a jiných chytrých zařízení se často zapomíná na obyčejnou tužku a papír, které ale mohou svému uživateli a následně i čtenáři přinést mnoho užitečného a krásného. Workshop Krocení literární múzy si klade za cíl přivést dnešní děti zpět k literární tvorbě a ukázat jim, že psaní je určeno skutečně každému a není důvod se jej bát. Program v každé třídě probíhal 60 minut, během nichž si žáci samostatně, ve dvojicích či skupinách vyzkoušeli několik zajímavých a zábavných aktivit, které je měly zejména zbavit ostychu a připravit je na poslední úkol, v jehož rámci měli během 10 minut napsat krátké vypravování na jedno z neotřelých témat – „Jsem třešnička na dortu“, „Jsem sněhová vločka“ a „Jsem čepice zapomenutá v šatně“.

Ukázka:

Jsem třešnička na dortu

Jsem krásně kulatá a červená. Jen tak si ležím, když najednou někdo přichází. Je to muž a žena, vypadají jako novomanželé. Ach, ano! Vždyť já jsem třešnička na svatebním dortu. Óóó, jaký to krásný pocit! Ale, ale... Proč se ke mně přibližuje ženich s nožem? „Ne, nedělej to. Au, to bolí.“ Ženich mě společně s dortem rozkrajuje. Poslední, co vidím, je, jak mi vypadává pecka...

Jan Nykodým, student Gymnázia Krnov (kvarta)

Krocení literární múzy pokračovalo v Jihlavě, Znojmě, Třebíči a Bučovicích. (mš)

Literární alchymie

Znáte výraz Literární alchymie? Tedy dokážete si pod tímto pojmem něco vybavit? Existují stejnojmenné webové stránky i facebookový profil, který založila Kateřina Foltánková – spisovatelka, blogerka a pořadatelka kurzů tvůrčího psaní, působící v Brně.

Zde se můžete dozvědět mnoho užitečného ze světa literární kultury a dění okolo knih, různé postřehy a poznatky ze světa literatury či jak začít psát. Velmi cenným zdrojem je zdejší přehled tuzemských literárních soutěží. Úhledně a prakticky seřazené informace doplňuje autorka webu velmi často a s velkou chutí, snaží se veškeré informace včas aktualizovat. Pokud do Literární alchymie zavítáte, vězte, že rok 2018 je na soutěže velmi úrodný. Napočítáte na 120 literárních soutěží! U každé je na Literární alchymii uvedeno, komu je určena, žánr, jaké téma je vyhlášeno a termíny uzávěrek. Mladí spisovatelé, ale i dospělí autoři se mohou zapojit např. do Literární soutěže Jakuba Arbesa, Hledání, Zlaté tužky, Literární soutěže Františka Halase, Seifertova Žižkova, Ceny Maxe Broda, Tovaryšova kalamáře, Slavkovského mementa, Vyškovského cedníku a mnoha dalších soubojů a porovnávání... Samozřejmě i literární soutěž Skrytá paměť Moravy, zde má své zastoupení a můžeme společně doufat, že v tak obrovské konkurenci opět obstojí na výbornou. (mš)

Legionář a básník Emil Skácel

Nahlédneme-li do deníků malíře, pedagoga, básníka a novináře Emila Skácela, o které pečuje Památník ve svých sbírkách, zjistíme, že měl výtvarný i literární talent, který uplatnil mimo jiné také v dělnické Rovnosti. Narodil se roku 1890 v Nestánicích u Vodňan, vyučil se mlynářem, vystudoval střední školu a po maturitě se

vydal do světa. Od mlýna k mlýnu doputoval s vandrovní pracovní knížkou až do Terstu. Po zranění ve světové válce vstoupil v ruském zajetí (roku 1916) do čs. legií. Domů se dostal přes Vladivostok, Šanghaj (1919) a Terst. V Lanžhotě potkal učitelku Annu Ranou, s níž se v roce 1920 oženil. Po válce učil v Poštorné a na mlynářské škole v Břeclavi. Roku 1922 se Skácelovým narodil budoucí básník Jan, v roce 1924 příští malíř Petr. V roce 1936 vyšla Emilovi pod pseudonymem Evžen Soryl básnická sbírka Byla vojna – bude? Po okupaci se rodina stěhovala do Brna, kde všichni Skácelovi vstoupili do KSČ. V roce 1968 ze strany Emil vystoupil. Zemřel na tuberkulózu 7. listopadu 1975. Jan Skácel o něm v pohřební řeči napsal: „Byl, a to do slova, dělníkem rukou, srdce i ducha. Mnoho pracoval a mnoho mu bylo líto. Stavěl mlýny na českých i slovenských řekách, studoval, bojoval se zbraní v ruce za vlast, byl raněn ve válce, učil, vychovával mládež, napsal několik pedagogických knih.“ (jk)

Fenomén Čtyřlístek

Kdo by neznal vynálezce kocoura Myšpulína, jedlíka prasátko Bobíka, parádnici fenku Fifinku a sportovce zajíce Pindu? Čtyřlístek začal vycházet v roce 1969 a je nejdéle vycházejícím českým komiksovým titulem pro děti. Původním autorem a ilustrátorem byl Jaroslav Němeček, scénáře v prvních desetiletích vymýšlela Ljuba Štíplová. Dnes příběhy tvoří několik střídajících se autorů. Seriál si získal svou oblibu díky tomu, že je zasazen do reálií české kotliny. Děj se odehrává ve fiktivní obci Třeskoprsy u rybníka Blatáku pod hradem Bez Zubem. Ve skutečnosti se jedná o severočeské Doksy, Máchovo jezero a hrad Bezděz. Aby komiksové postavičky byly hrdiny, musí mít svého nepřítele. Hlavním škůdcem byl, je a snad ještě bude profesor Zadrhel (s černými brýlemi a s písmenem Z na hrudi). O tom, že se Čtyřlístek stal fenoménem, svědčí jeho stotisícové náklady, čtené we-

bové stránky nebo film Čtyřlístek ve službách krále (2013). V letech 2010-2011 vydala Česká pošta sérii známek s hlavními postavami, také bylo založeno Muzeum Čtyřlístku v Doksech včetně naučné stezky. Se čtyřlístkovými a dalšími seriálovými kreslenými hrdiny se budou moci návštěvníci Památníku písemnictví na Moravě v Rajhradě setkat na připravované výstavě Bavi nás časopisy pro děti. Včetně interaktivního programu bude návštěvníkům otevřena od 11. dubna. (mš)

Učebnice demokracie

Když jsem si v poprvé čtené knížce podtrhnul pasáž: „Rozhraničení mezi svobodou a autoritou nezůstává ušetřen žádný národ, žádná doba, žádný myslící člověk. Neboť svoboda není možná bez autority (jinak by se proměnila v chaos) a autorita není možná bez svobody (jinak by se proměnila v tyranii)“, tušil jsem, že se k tomuto svazku budu vracet. Věty jako: „I nejryzejší pravda, vnucovaná násilím, stává se hříchem proti duchu“ mi v reálném socialismu na jedné straně pomáhaly, ale současně i komplikovaly život. Díky Stefanu Zweigovi jsem pochopil, proč se většina lidí svobody vlastně bojí. „Pro únavu ze složitosti života a zodpovědnosti za něj touží široké masy po konečném, neprospěšném a definitivním pořádku, který by z nich sňal jakoukoli myšlenkovou námahu.“ Přeshla řada let. Totality, před jednou v roce 1936 varoval Zweig právě citovanou satí Svědomí proti násilí, nepatří minulosti. Stále častěji otevírám knížku, vydanou u nás v osvíceném závěru šedesátých let a hledám na pozadí Zweigovy analýzy Kalvínovy ženevské tyranie, odpovědi na současné dění. „Bez vůle k snášenlivosti je skutečná humanita nemožná, neboť jen tehdy, když se vnitřně ovládáme, můžeme společně žít v míru, a i když jsme někdy rozdílného názoru, alespoň se dohodneme a dopřejme si navzájem lásky a pokoje do té doby, než (snad, jednou) dospějeme ke shodě ve víře.“ (k)

Životopisy a rodokmeny táhnou!

Prvenství titulu Magor a jeho doba v anketě Kniha roku 2017 dokládá, nakolik se životopisné publikace těší čtenářské oblibě. Podobně je tomu i se zájmem o rodinnou či rodovou historii. Ta však, žel, často zůstává v rovině nezaznamenaného vyprávění či vzpomínek. Životní osudy blízkých (rodičů, prarodičů) začneme obvykle sestavovat až ve chvíli, kdy nám scházejí, jak oni sami, tak přímí svědkové. Zůstávají alba fotografií a nesnadno zodpověditelné otázky kdo, kdy a kde je na snímku. Vstříc příštím pamětníkům vycházejí vydavatelé předpřipravených životopisných sešitů a alb. Jejich nebezpečí ovšem spočívá v tom, že ani první pětiletky nebývají vždy dotažena do zdárného konce. Relativně dlouhověkové ruční zápisy a klasické fotografie nahrazují v lepším případě záznamy elektronické, podléhající ovšem neúprosnému diktátu technické a kybernetické modernizace ještě více, než příslovečnému zubu času. Nepřehratelným disketám a diskům je proto radno předcházet pomocí inkoustu a papíru. Zcela lichá není ani úvaha o koupi klasického celuloidového kinofilmu do kdesi zahálejícího fotoaparátu po dědečkovi. Dokud se ještě vyrábí! Věřte, že nad ním jednou jistě zaplesá srdce odborného i laického historika.(k)

Hledáme

Pro sbírku Památníku písemnictví na Moravě pátráme po kulturně politickém měsíčníku **Červený květ**. Časopis vycházel v letech 1956 – 1969 v Ostravě, hledáme čísla z let 1956 a 1963–1969.

List pro literární politiku **Index**, vycházel v Brně 1929–1939

a 1968–1969. Hledáme ročník – čísla: 1933–9,10; 1934–12;

1935–1939 – všechna; 1968–7; 1969–7,10.

Společenská revue Salon vycházela jako měsíčník v letech 1922–43.

Hledáme r. 1–5; r. 6 – č. 1–11; r. 7 – č. 1, 2, 4–10; r. 9 – č. 5, 6, 10–12;

r. 10 – č. 2, 3, 7, 11, 12; r. 11–22.

Souběžně vycházela v Brně také v letech 1932 – 1941 revue

Měsíc / Der Monat. Oba tituly vydával v Brně strýc Bohumila Hrabala Bohuslav Kylián.

Knihovnu Muzea Brněnska a sbírku Památníku písemnictví na Moravě, vedenou v Centrální evidenci MK ČR (CES ev. č. PPM/006-05-31/3500006) rádi obohatíme o raritní a autory signované tisky, literární dokumenty, fotografie, ex-libris, knižní ilustrace, rukopisy a korespondenci autorů spjatých s Moravou. Děkujeme za tipy!